

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 octombrie

Seria I, Anul XX, Nr. 4 (216), 2011

NOUA BISERICĂ DIN HODIȘEL

Din sumar:

Scrisoarea apostolică în formă de *Motu proprio, Porta fidei*, a Sfântului Părinte Benedict al XVI-lea, cu care se convoacă Anul credinței - pag. 3-7;

Provocările catehezei - pag. 8-10.

Sinodul Episcopilor

Sesiunea de toamnă Blaj, 18-20 octombrie 2011

În perioada 18-20 octombrie 2011 la sediul Arhiepiscopiei Majore din Blaj s-au desfășurat lucrările sesiunii de toamnă a Sinodului Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică.

Au participat membrii Sinodului: Preafericitul Părinte Lucian Mureșan, Arhiepiscop Major al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică; Preasfințitul Virgil Bercea, Episcop de Oradea; Preasfințitul Florentin Crihălmeanu, Episcop de Cluj-Gherla; Preasfințitul Alexandru Mesian, Episcop de Lugoj; Preasfințitul John Michael Botean, Episcop de St. George în Canton, Ohio (SUA); Preasfințitul Vasile Bizău, Episcop de Maramureș; Preasfințitul Mihai Frățilă, Episcop auxiliar de Alba Iulia și Făgăraș, vicar de București.

Sinodul a început în după-masa zilei de 18 octombrie prin celebrarea unui „*Te Deum*” în Catedrala din Blaj.

La deschiderea lucrărilor s-a redactat și s-a trimis o scrisoare credincioșilor greco-catolici, prin care se cere acestora să își manifeste deschis apartenența confesională în cadrul recensământului persoanelor, care urmează să aibă loc în România.

Pe ordinea de zi a Sinodului s-au regăsit teme cu caracter administrativ, pastoral, dar și chestiuni educative, liturgice, ecumenice și altele.

- a fost prezentat raportul asupra situației pastoral-misionare a credincioșilor din Canada și SUA;
- a fost prezentat raportul Comisiei Sinodale Sociale referitor la conferința „*Voluntariatul-Slujirea apropielii, slujirea lui Dumnezeu*”;
- s-a analizat situația credincioșilor care se găsesc în diaspora Occidentală;
- s-a analizat chestiunea referitoare la redactarea manualelor de religie și a stadiului de revizuire al cărților de cult;

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator,

Ioan F. Pop: secretar de redacție.

ioanfpop@gmail.com

Colaboratori:

Otilia Bălaș, Nicolae Costruț, pr. Ioan Erdeli, Maria-Mirela Filimon, Silvia Pantîș.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;
Tel: 0259.436.492; Fax: 0259.430.509;
E-mail: olimpiu35@yahoo.it; Tel: 0722.450.013

Abonamente: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

Difuzare: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

- s-a analizat scrisoarea Preafericirii Sale Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române privind reluarea dialogului dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică;

- s-a întocmit calendarul provizoriu pentru marcarea centenarului nașterii Cardinalului Alexandru Todea (5 iunie 1912, † 22 mai 2002).

Toate temele discutate au termene de rezolvare în perioada imediat următoare.

Sinodul și-a încheiat lucrările cu celebrarea Sfintei Euharistii în Catedrala „Sfânta Treime” din Blaj, avându-l ca Protos pe P.S. John Michael Botean, Arhiepiscopul împărtășind o binecuvântare tuturor credincioșilor Bisericii noastre.

S-a stabilit ca următoarea sesiune ordinară a Sinodului să aibă loc în perioada 5-7 iunie 2012 la Blaj. Înaintea începerii lucrărilor membrii Sinodului vor participa la Reghin la evenimentele ocazionale de aniversarea centenarului nașterii Cardinalului Alexandru Todea.

Pr. William A. Bleiziffer

Scrisoarea apostolică în formă de *Motu proprio, Porta fidei*, a Sfântului Părinte Benedict al XVI-lea, cu care se convoacă *Anul credinței*

1. „Poarta credinței” (cf. *Fap* 14,27) care introduce la viața de comuniune cu Dumnezeu și permite intrarea în Biserica sa este mereu deschisă pentru noi. Este posibil să trecem acel prag atunci când Cuvântul lui Dumnezeu este vestit și inima se lasă plăsmuită de harul care transformă. A trece prin acea poartă comportă pornirea pe un drum care durează toată viața. El începe cu Botezul (cf. *Rom* 6,4), prin care putem să-l chemăm pe Dumnezeu cu numele de Tată, și se încheie cu trecerea prin moarte la viața veșnică, rod al învierii Domnului Isus care, cu darul Spiritului Sfânt, a voit să implice în însăși gloria sa pe cei care cred în el (cf. *In* 17,22). A mărturisi credința în Treime - Tată, Fiul și Spirit Sfânt - echivalează cu a crede într-un singur Dumnezeu care este iubire (cf. *1In* 4,8): Tatăl care la plinirea timpului l-a trimis pe Fiul său pentru mântuirea noastră; Isus Cristos care în misterul morții și învierii sale a răscumpărat lumea; Spiritul Sfânt care conduce Biserica de-a lungul secolelor în așteptarea întoarcerii glorioase a Domnului.

2. Încă de la începutul slujirii mele ca succesor al lui Petru am amintit exigența de a redescoperi drumul credinței pentru a pune în lumină cu tot mai mare claritate bucuria și entuziasmul reînnoit al întâlnirii cu Cristos. În omilia de la sfânta Liturghie pentru începutul pontificatului meu spuneam: „Biserica în ansamblul ei și Păstorii în ea, asemenea lui Cristos, trebuie să pornească la drum pentru a-i conduce pe oameni în afara deșertului, spre locul vieții, spre prietenia cu Fiul lui Dumnezeu, spre cel care ne dăruiește viața, viața în plinătate”. Se întâmplă de acum des ca creștinii să se preocupe mai mult pentru consecințele sociale, culturale și

politice ale angajării lor, continuând să se gândească la credință ca la un fundament clar al trăirii comune. De fapt, acest fundament nu numai că nu mai este așa, ci adesea este chiar negat. În timp ce în trecut era posibil să se recunoască un țesut cultural unitar, pe larg primit în referința sa la conținuturile credinței și la valorile inspirate de ea, astăzi nu mai pare să fie așa în mari sectoare ale societății, din cauza unei profunde crize de credință care a atins multe persoane.

3. Nu putem accepta ca sarea să devină insipidă și lumina să fie ținută ascunsă (cf. *Mt* 5,13-16). Și omul de astăzi poate să simtă din nou necesitatea de a merge asemenea femeii samaritene la fântână pentru a-l asculta pe Isus care invită să creadă în el și să ia din izvorul său din care țâșnește apă vie (cf. *In* 4,14). Trebuie să regăsim gustul de a ne hrăni din cuvântul lui Dumnezeu, transmis de Biserică în mod fidel, și din pâinea vieții, oferite în sprijinul celor care sunt discipolii săi (cf. *In* 6,51). De fapt, învățătura lui Isus răsună încă în zilele noastre cu aceeași forță: „Lucrați nu pentru hrana pieritoare, ci pentru hrana care rămâne spre viața veșnică” (*In* 6,27). Întrebarea pusă de cei care îl ascultau este aceeași și pentru noi astăzi: „Ce să facem ca să săvârșim faptele lui Dumnezeu?” (*In* 6,28). Cunoaștem răspunsul lui Isus: „Aceasta este lucrarea lui Dumnezeu ca să credeți în cel pe care l-a trimis el” (*In* 6,29). Așadar, a crede în Isus Cristos este calea pentru a putea ajunge în mod definitiv la mântuire.

4. În lumina a toate acestea am decis să convoc un *An al credinței*. El va începe la 11 octombrie 2012, la aniversarea a cincizeci de ani de la deschiderea Conciliului al II-lea din Vatican, și se va termina în solemnitatea Domnului nostru Isus Cristos Regele Universului, la 24 noiembrie 2013. La data de 11 octombrie 2012 se vor împlini și cei douăzeci de ani de la publicarea *Catehismului Bisericii Catolice*, text promulgat de predecesorul meu, fericitul papă Ioan Paul al II-lea, cu scopul de a ilustra tuturor credincioșilor forța și frumusețea credinței. Acest document, rod autentic al Conciliului al II-lea din Vatican, a fost mult dorit de Sinodul Extraordinar al Episcopilor din anul 1985 ca instrument în slujba catehezei și a fost realizat prin colaborarea întregului episcopat din Biserica Catolică. Și tocmai Adunarea Generală a Sinodului Episcopilor a fost convocată de mine, în luna octombrie din anul 2012, despre tema *Noua evanghelizare pentru transmiterea credinței creștine*. Aceea va fi o ocazie propice pentru a introduce întregul organism eclezial într-un timp de deosebită reflecție și redescoperire a credinței. Nu este prima dată că Biserica este chemată să celebreze un *An al credinței*. Veneratul meu predecesor slujitorul lui Dumnezeu Paul al VI-lea a convocat unul

(continuare în pag. 4)

(urmare din pag. 3)

asemănător în anul 1967, pentru a comemora martiriul apostolilor Petru și Paul în al nouăsprezecelea centenar al mărturiei lor supreme. L-a gândit ca un moment solemn pentru ca în toată Biserica să fie „o autentică și sinceră mărturisire a aceleiași credințe”; în afară de asta, el a voit ca aceasta să fie confirmată în manieră „individuală și colectivă, liberă și conștientă, interioară și exterioară, umilă și sinceră”. Se gândea că în felul acesta Biserica întregă putea să reia „conștiință exactă a credinței sale, pentru a o reînșufleți, pentru a o purifica, pentru a o confirma, pentru a o mărturisi”. Marile tulburări care au avut loc în acel an au făcut și mai evidentă necesitatea unei asemenea celebrări. Ea s-a încheiat cu *Mărturisirea de credință a poporului lui Dumnezeu*, pentru a atesta cât de mult conținuturile esențiale care de secole constituie patrimoniul tuturor celor care cred au nevoie să fie confirmate, înțelese și aprofundate în manieră mereu nouă cu scopul de a da mărturie coerentă în condiții istorice diferite de trecut.

5. În unele aspecte, veneratul meu predecesor a văzut acest an ca o „consecință și exigență postconciliară”, fiind foarte conștient de dificultățile grave ale timpului, mai ales cu privire la mărturisirea credinței adevărate și la interpretarea sa corectă. Am considerat că a iniția *Anul credinței* în coincidență cu aniversarea a cincizeci de ani de la deschiderea Conciliului al II-lea din Vatican poate să fie o ocazie propice pentru a înțelege că textele lăsate ca moștenire de părinții conciliari, conform cuvintelor fericitului Ioan Paul al II-lea, „nu-și pierde valoarea lor și nici vigoarea lor. Este necesar ca ele să fie citite în manieră corespunzătoare, să fie cunoscute și asimilate ca texte calificate și normative ale Magisteriului, în cadrul Tradiției Bisericii... Simt mai mult ca oricând obligația de a arăta conciliul ca marele har de care Biserica a beneficiat în secolul al XX-lea: în el ne este oferită o busolă sigură pentru a ne orienta în drumul secolului care se deschide”. Și eu intenționez să reafirm cu forță ceea ce am afirmat cu privire la conciliu la puține luni după alegerea mea ca succesori al lui Petru: „Dacă îl citim și îl receptăm conduși de o hermeneutică justă, el poate să fie și să devină tot mai mult o mare forță pentru mereu necesara reînnoire a Bisericii”.

6. Reînnoirea Bisericii trece și prin mărturia oferită de viața celor care cred: cu însăși existența lor în lume creștinii sunt chemați de fapt să facă să strălucească acel cuvânt al adevărului pe care Domnul Isus ni l-a lăsat. Tocmai conciliul, în constituția dogmatică *Lumen gentium*, afirma: „În vreme ce Cristos, «sfânt, nevinovat și fără pată» (Evr 7,26), nu a cunoscut păcatul (cf. 2Cor 5,21) și a venit pentru a ispăși doar păcatele poporului (cf. Evr 2,17), Biserica, incluzând în sânul ei oameni păcătoși, de aceea deopotrivă sfântă și având mereu nevoie de purificare, înaintează încontinuu pe drumul pocăinței și al reînnoirii. Biserica «își continuă peregrinarea între prigoana lumii și mângâierile lui Dumnezeu», vestind pătimirea și

moartea Domnului până când va veni (cf. 1Cor 11,26). Dar, cu puterea Domnului Înviat, ea este întărită pentru a învinge, prin răbdare și dragoste, suferințele și dificultățile sale interioare și exterioare și pentru a revela lumii, în mod fidel, deși sub umbre, misterul Domnului, până când, la sfârșit, el se va manifesta în plină lumină”.

Amul credinței, în această perspectivă, este o invitație la o autentică și reînnoită convertire la Domnul, unic Mântuitor al lumii. În misterul morții și învierii sale, Dumnezeu a revelat în plinătate Iubirea care mântuiește și cheamă pe oameni la convertirea vieții prin iertarea păcatelor (cf. *Fap* 5,31). Pentru apostolul Paul, această iubire îl introduce pe om la o viață nouă: „Așadar, am fost înmormântați împreună cu el prin botez în moartea lui pentru ca, după cum Cristos a înviat din morți prin gloria Tatălui, la fel și noi să umblăm într-o viață nouă” (*Rom* 6,4). Grație credinței, această viață nouă plasmuieste întreaga existență umană pe noutatea radicală a învierii. În măsura disponibilității sale libere, gândurile și afectele, mentalitatea și comportamentul omului sunt lent purificate și transformate, într-un drum care nu este niciodată terminat pe deplin în această viață. „Credința care lucrează prin iubire” (*Gal* 5,6) devine un nou criteriu de înțelegere și de acțiune care schimbă toată viața omului (cf. *Rom* 12,2; *Col* 3,9-10; *Ef* 4,20-29; *2Cor* 5,17).

7. „*Caritas Christi urget nos*” (*2Cor* 5,14): iubirea lui Cristos umple inimile noastre și ne stimulează să evanghelizăm. El, astăzi ca odinioară, ne trimite pe drumurile lumii pentru a proclama evanghelia sa tuturor popoarelor de pe pământ (cf. *Mt* 28,19). Cu iubirea sa, Isus Cristos atrage la sine pe oamenii din orice generație: în orice timp el convoacă Biserica încredințându-i vestirea evangheliei, cu un mandat care este mereu nou. Pentru aceasta și astăzi este necesară o angajare eclezială mai convinsă în favoarea unei noi evanghelizări pentru a redescoperi bucuria în credință și a regăsi entuziasmul în comunicarea credinței. Din redescoperirea zilnică a iubirii sale ia forță și vigoarea angajarea misionară a celor care cred care nu poate dispărea niciodată. De fapt, credința crește atunci când este trăită ca experiență a unei iubiri primite și atunci când este comunicată ca experiență de har și de bucurie. Ea face rodnici pentru că lărgeste inima în speranță și permite oferirea unei mărturii capabile să genereze: de fapt, deschide inima și mintea celor care ascultă ca să primească invitația Domnului de a adera la cuvântul său pentru a deveni discipolii săi. Cei care cred, atestă sfântul Augustin, „se întăresc crezând”. Sfântul episcop de Hippona avea motive bune să se exprime în modul acesta. Așa cum știm, viața lui a fost o căutare continuă a frumuseții credinței până când inima sa nu a găsit odihnă în Dumnezeu. Numeroasele sale scrieri, în care sunt explicate importanța credinței și adevărul credinței, rămân până în zilele noastre un patrimoniu de bogăție inegalabilă și permit încă atâtor persoane care sunt în căutarea lui Dumnezeu să găsească parcursul

(continuare în pag. 5)

(urmare din pag. 4)

corect pentru a avea acces la „poarta credinței”.

Deci numai crezând credința crește și se întărește; nu există altă posibilitate pentru a avea certitudine cu privire la propria viață decât abandonarea, într-un crescendo continuu, în mâinile unei iubiri care se experimentează mereu mai mare pentru că își are originea sa în Dumnezeu.

8. Cu acest prilej fericit intenționez să-i invit pe frații episcopi din toată lumea să se unească cu succesul lui Petru, în timpul de har spiritual pe care Domnul ni-l oferă, pentru a comemora darul prețios al credinței. Am vrea să celebrăm acest *An* în manieră demnă și rodnică. Va trebui să se intensifice reflecția despre credință pentru a-i ajuta pe toți cei care cred în Cristos să facă mai conștientă și să revigoreze adeziunea lor la evanghelie, mai ales într-un moment de profundă schimbare cum este aceea pe care omenirea îl trăiește. Vom avea oportunitatea de a mărturisi credința în Domnul Înviat în catedralele noastre și în bisericile din toată lumea; în casele noastre și în familiile noastre, pentru ca fiecare să simtă puternică exigența de a cunoaște mai bine și de a transmite generațiilor viitoare credința din totdeauna. Comunitățile călugărești ca și cele parohiale și toate realitățile ecleziale vechi și noi vor găsi, în acest *An*, modul de a face publică mărturisirea *Crezului*.

9. Dorim ca acest *An* să trezească în fiecare credincios aspirația de a mărturisi credința în plinătate și cu reînnoită convingere, cu încredere și speranță. Va fi o ocazie propice și pentru a intensifica *celebrarea* credinței în liturgie, și îndeosebi în euharistie, care este „culmea spre care tinde acțiunea Bisericii și în același timp izvorul din care provine toată energia ei”. În același timp, dorim ca *mărturia* de viață a celor care cred să crească în credibilitatea sa. A redescoperi conținuturile credinței mărturisite, celebrate, trăite și rugate și a reflecta asupra actului însuși cu care se crede este o angajare pe care orice credincios trebuie să și-o însușească, mai ales în acest *An*.

Nu întâmplător, în primele secole creștinii erau obligați să învețe pe de rost *Crezul*. Acesta le folosea ca rugăciune zilnică pentru a nu uita angajarea asumată cu Botezul. Cu cuvinte dense de semnificație, amintește asta sfântul Augustin când, într-o *Omilie* despre *reddi-tio symboli*, încredințarea *Crezului*, spune: „Simbolul sfântului mister pe care l-ați primit cu toții împreună și pe care astăzi l-ați dat unul câte unul, sunt cuvintele pe care este construită cu trăinicie credința Bisericii mame pe fundamentul stabil care este Cristos Domnul... Așadar voi l-ați primit și l-ați dat, dar în minte și în inimă trebuie să-l țineți mereu prezent, trebuie să-l repetați în paturile voastre, să vă gândiți la el în piețe și să nu-l uitați în timpul meselor: și chiar atunci când dormiți cu trupul trebuie să vegheați în el cu inima”.

10. Aș vrea, la acest punct, să schițez un parcurs care să ajute la înțelegerea în mod mai profund nu numai a conținuturilor credinței, dar împreună cu acestea și a actului cu care decidem să ne încredințăm total lui Dumne-

zeu, în libertate deplină. De fapt, există o unitate profundă între actul cu care se crede și conținuturile cărora le dăm asentimentul nostru. Apostolul Paul permite să intrăm în interiorul acestei realități atunci când scrie: „Cu inima se crede... și cu gura se dă mărturie” (*Rom 10,10*). Inima indică faptul că primul act cu care se vine la credință este dar al lui Dumnezeu și acțiune a harului care acționează și transformă persoană până în interiorul ei.

Exemplul Lidiei este deosebit de elocvent în această privință. Sfântul Luca relatează că Paul, în timp ce se afla la Filipi, a mers sâmbăta pentru a vesti evanghelia câtorva femei; între ele era Lidia și „Domnul i-a deschis inima ca să asculte cu atenție cele spuse de Paul” (*Fap 16,14*). Sensul cuprins în expresie este important. Sfântul Luca învață că cunoașterea conținuturilor care trebuie credute nu este suficientă dacă după aceea inima, autentic loc sacru al persoanei, nu este deschisă de har care permite să avem ochi pentru a privi în profunzime și a înțelege că tot ceea ce a fost vestit este cuvântul lui Dumnezeu.

A mărturisi cu gura, la rândul său, arată că credința implică o mărturie și o angajare publice. Creștinul nu poate gândi niciodată că a crede este un fapt privat. Credința înseamnă a decide să stăm cu Domnul pentru a trăi cu el. Și acest „a sta cu el” introduce la înțelegerea motivelor pentru care se crede. Credința, tocmai pentru că este act al libertății, cere și responsabilitatea socială a ceea ce se crede. Biserica în ziua de Rusalii arată cu toată claritatea această dimensiune publică a credinței și a vestirii fără teamă a propriei credințe oricărei persoane. Este darul Spiritului Sfânt care abilitează la misiune și întărește mărturia noastră, făcând-o sinceră și curajoasă.

Însăși mărturisirea credinței este un act personal și în același timp comunitar. De fapt, Biserica este primul subiect al credinței. În credința comunității creștine, fiecare primește Botezul, semn eficace al intrării în poporul celor care cred pentru a obține mântuirea. Așa cum atestă *Catehismul Bisericii Catolice*: „«Eu cred» este credința Bisericii mărturisită personal de fiecare credincios, mai ales în momentul Botezului. «Noi credem» este credința Bisericii mărturisită de episcopii reuniți în conciliu sau mai general de adunarea liturgică a credincioșilor. «Eu cred»: este și Biserica Mama noastră care îi răspunde lui Dumnezeu cu credința sa și care ne învață să spunem «Eu cred», «Noi credem»”.

Așa cum se poate observa, cunoașterea conținuturilor de credință este esențială pentru a da propriul asentiment, adică pentru a adera pe deplin cu inteligența și voința la ceea ce este propus de Biserică. Cunoașterea credinței introduce la totalitatea misterului de mântuire revelat de Dumnezeu. Asentimentul care este prestat implică așadar că, atunci când se crede, se acceptă liber întregul mister al credinței, pentru că garant al adevărului său este însuși Dumnezeu care se revelează și permite să cunoaștem misterul său de iubire.

(continuare în pag. 6)

(urmare din pag. 5)

Pe de altă parte, nu putem uita că în contextul nostru cultural atâtea persoane, deși nerecunoscând în ele darul credinței, sunt oricum într-o căutare sinceră a sensului ultim și a adevărului definitiv cu privire la existența lor și cu privire la lume. Această căutare este un autentic „preambul” la credință pentru că mișcă persoanele pe drumul care conduce la misterul lui Dumnezeu. De fapt, însăși rațiunea omului are sădită exigența a „ceea ce are valoare și rămâne mereu”. Această exigență constituie o invitație permanentă, înscrisă în mod indelebil în inima umană, de a porni la drum pentru a-l găsi pe cel pe care nu l-am căuta dacă nu ne-ar fi venit deja în întâmpinare. Tocmai la această întâlnire credința ne invită și ne deschide în plinătate.

11. Pentru a avea acces la o cunoaștere sistematică a conținuturilor credinței, toți pot găsi în *Catehismul Bisericii Catolice* un ajutor prețios și indispensabil. El constituie unul din roadele cele mai importante ale Conciliului al II-lea din Vatican. În constituția apostolică *Fidei depositum*, nu întâmplător semnată cu prilejul aniversării a treizeci de ani de la deschiderea Conciliului al II-lea din Vatican, fericitul Ioan Paul al II-lea scria: „acest catehism va aduce o contribuție foarte importantă la acea operă de reînnoire a întregii vieți ecleziale... Eu îl recunosc ca un instrument valabil și legitim în slujba comuniunii ecleziale și ca o normă sigură pentru învățătura credinței”.

Tocmai în acest orizont *Anul credinței* va trebui să exprime o angajare corală pentru redescoperirea și studierea conținuturilor fundamentale ale credinței care au în *Catehismul Bisericii Catolice* sinteza lor sistematică și organică. De fapt, aici iese în evidență bogăția de învățătură pe care Biserica a primit-o, a păstrat-o și a oferit-o în cei două mii de ani de istorie ai săi. De la Sfânta Scriptură la părinții Bisericii, de la maeștri de teologie la sfinții care au străbătut secolele, *Catehismul* oferă o amintire permanentă a multelor moduri în care Biserica a meditat despre credință și a produs progres în învățătură pentru a da certitudine credincioșilor în viața lor de credință.

În însăși structura sa, *Catehismul Bisericii Catolice* prezintă dezvoltarea credinței ajungând să atingă marile teme ale vieții zilnice. Pagină după pagină se descoperă că tot ceea ce este prezentat nu este o teorie, ci întâlnirea cu o persoană care trăiește în Biserică. De fapt, după mărturisirea de credință urmează explicația vieții sacramentale, în care Cristos este prezent, activ și continuă să construiască Biserica sa. Fără liturgie și sacramente mărturisirea de credință nu ar avea eficacitate, pentru că ar fi lipsită de harul care susține mărturia creștinilor. În același mod, învățătura *Catehismului* despre viața morală capătă întreaga sa semnificație dacă este pusă în relație cu credința, liturgia și rugăciunea.

12. De aceea, în acest *An*, *Catehismul Bisericii Catolice* va putea să fie un adevărat instrument în sprijinul credinței, mai ales pentru cei care se preocupă de formarea creștinilor, așa de determinantă în contextul nostru cultural. În acest scop, am invitat Congregația pentru Doctrina

Credinței, în acord cu dicasteriile competente ale Sfântului Scaun, să redacteze o *Notă*, cu care să ofere Bisericii și celor care cred câteva indicații pentru a trăi acest *An al credinței* în modurile cele mai eficiente și corespunzătoare, în slujba credinței și a evanghelizării.

De fapt, credința este supusă mai mult decât în trecut la o serie de întrebări care provin dintr-o mentalitate schimbată care, îndeosebi astăzi, reduce domeniul certitudinilor raționale la cel al cuceririlor științifice și tehnologice. Totuși Bisericii nu i-a fost teamă niciodată să arate că între credință și știință autentică nu poate să fie nici un conflict, pentru că amândouă, chiar dacă pe căi diferite, tind la adevăr.

13. Va fi decisiv în cursul acestui *An* să se reparcurgă istoria credinței noastre, care vede misterul insondabil al împletirii dintre sfințenie și păcat. În timp ce prima evidențiază marele aport pe care bărbați și femei l-au oferit creșterii și dezvoltării comunității cu mărturia vieții lor, al doilea trebuie să provoace în fiecare o sinceră și permanentă operă de convertire pentru a experimenta milostivirea Tatălui care merge în întâmpinarea tuturor.

În acest timp vom ține privirea îndreptată spre Isus Cristos, „începutul și desăvârșirea credinței” (*Evr* 12,2): în el are împlinire orice travaliu și dorință intensă a inimii umane. Bucuria iubirii, răspunsul la drama suferinței și a durerii, forța iertării în fața ofensei primite și victoria vieții în fața golului morții, toate își au împlinire în misterul Întrupării sale, al devenirii sale om, a împărtășirii cu noi a slăbiciunii umane pentru a o transforma cu puterea Învierii sale. În el, mort și înviat pentru mântuirea noastră, găsim lumină deplină exemplele de credință care au marcat acești două mii de ani ai istoriei noastre de mântuire.

Prin credință Maria a primit cuvântul îngerului și a crezut în vestea că va deveni Mamă a lui Dumnezeu în ascultarea dedicării sale (cf. *Lc* 1,38). Vizitând-o pe Elisabeta a înălțat cântarea sa de laudă către Cel Preaînalt pentru minunățiile pe care le săvârșea în cei care se încred în el (cf. *Lc* 1,46-55). Cu bucurie și trepidație l-a născut pe Fiul său unic, menținând intactă fecioria (cf. *Lc* 2,6-7). Încrezându-se în soțul său Iosif l-a dus pe Isus în Egipt pentru a-l salva de la persecuția lui Irod (cf. *Mt* 2,13-15). Cu aceeași credință l-a urmat pe Domnul în predica sa și a rămas cu el până pe Golgota (cf. *In* 19,25-27). Cu credință Maria a gustat roadele învierii lui Isus și, păstrând orice amintire în inima sa (cf. *Lc* 2,19.51), a transmis-o Celor Doisprezece reuniți cu ea în Cenacol pentru a-l primi pe Spiritul Sfânt (cf. *Fap* 1,14; 2,1-4).

Prin credință apostolii au părăsit toate pentru a-l urma pe Învățătorul (cf. *Mc* 10,28). Au crezut în cuvintele cu care vestea împărăția lui Dumnezeu prezentă și realizată în persoana sa (cf. *Lc* 11,20). Au trăit în comuniune de viață cu Isus care îi instruia cu învățătura sa, lăsându-le o nouă regulă de viață cu care vor fi recunoscuți ca discipolii săi după moartea sa (cf. *In* 13,34-35). Prin credință au mers în lumea întreagă, urmând mandatul de a duce Evanghelia la toată făptura (cf. *Mc* 16,15) și, fără nici o

(continuare în pag. 7)

(urmare din pag. 6)

teamă, au vestit tuturor bucuria învierii ai cărei martori fideli au fost.

Prin credință discipolii au format prima comunitate adunată în jurul învățaturii apostolilor, în rugăciune, în celebrarea Euharistiei, punând în comun ceea ce aveau pentru a veni în ajutorul necesităților fraților (cf. *Fap* 2,42-47).

Prin credință martirii și-au dăruit viața pentru a mărturisi adevărul evangheliei care i-a transformat și i-a făcut capabili să ajungă până la darul cel mai mare al iubirii cu iertarea propriilor persecutori.

Prin credință bărbați și femei au consacrat lui Cristos viața lor părăsind toate pentru a trăi în simplitate evanghelică ascultarea, sărăcia și castitatea, semne concrete ale așteptării Domnului care nu întârzie să vină. Prin credință atâția creștini au promovat o acțiune în favoarea dreptății pentru a face concret cuvântul Domnului, venit să vestească eliberarea de asuprire și un an de har pentru toți (cf. *Lc* 4,18-19).

Prin credință, în decursul secolelor, bărbați și femei de toate vârstele, al căror nume este scris în Cartea vieții (cf. *Ap* 7,9; 13,8), au mărturisit frumusețea de a-l urma pe Domnul Isus acolo unde erau chemați să dea mărturia faptului că sunt creștini: în familie, în profesie, în viața publică, în exercitarea carismelor și slujirilor la care au fost chemați.

Prin credință trăim și noi: prin recunoașterea vie a Domnului Isus, prezent în existența noastră și în istorie.

14. *Anul credinței* va fi și o ocazie propice pentru a intensifica mărturia carității. Amintește sfântul Paul: „Iar acum rămân acestea trei: credința, speranța și iubirea. Dar mai mare decât toate acestea este iubirea” (*1Cor* 13,13). Prin cuvinte și mai puternice - care din totdeauna îi angajează pe creștini - apostolul Iacob afirma: „Ce folos, frații mei, dacă cineva spune că are credință, dar nu are fapte; oare poate credința să-l mântuiască? Dacă un frate sau o soră sunt lipsiți de îmbrăcăminte și de hrana de toate zilele și cineva dintre voi le-ar spune: «Mergeți în pace, încălziți-vă și săturați-vă», dar nu le dați cele necesare pentru trup, ce folos? La fel și credința, dacă nu are fapte, este moartă în ea însăși. Dimpotrivă, va spune cineva: «Tu ai credință, iar eu am fapte; arată-mi credința ta fără fapte, iar eu îți voi arăta credința cu faptele mele»” (*Iac* 2,14-18).

Credința fără caritate nu aduce rod și caritatea fără credință ar fi un sentiment în voia constantă a îndoielii. Credința și caritatea se cer reciproc, așa încât una îi permite celeilalte să realizeze drumul său. De fapt, nu puțini creștini își dedică viața lor cu iubire celui care este singur, marginalizat sau exclus ca acela care este primul spre care trebuie mers și cel mai important care trebuie susținut, pentru că tocmai în el se reflectă însuși chipul lui Cristos. Grație credinței putem recunoaște în cei care cer iubirea noastră chipul Domnului înviat. „Tot ceea ce ați făcut unui dintre acești frați ai mei mai mici, mie mi-ați făcut” (*Mt* 25,40): acest cuvinte ale sale sunt un avertisment care nu trebuie uitat și o invitație perenă de a dăruia din nou acea iubire cu care El se îngrijește de noi. Credința permite să-l recunoaștem pe

Cristos și însăși iubirea lui ne stimulează să-l ajutăm ori de câte ori devine aproapele nostru pe drumul vieții. Susținuți de credință, să privim cu speranță la angajarea noastră în lume, așteptând „ceruri noi și un pământ nou în care va locui dreptatea” (*2Pt* 3,13; cf. *Ap* 21,1).

15. Ajungând de acum la capătul vieții sale, apostolul Paul îi cere discipolului Timotei să „caute credința” (cf. *2Tim* 2,22) cu aceeași statornicie ca atunci când era tânăr (cf. *2Tim* 3,15). Să simțim această invitație adresată fiecăruia dintre noi, pentru ca nimeni să nu devină lenes în credință. Ea este însoțitoare de viață care permite să percepem cu privire mereu nouă minunățiile pe care Dumnezeu le săvârșește pentru noi. Concentrată să perceapă semnele timpurilor în ziua de azi a istoriei, credința angajează pe fiecare dintre noi să devină semn viu al prezenței Celui Înviat în lume. De ceea ce lumea astăzi are nevoie în mod deosebit este mărturia credibilă a celor care, luminați în minte și în inimă de Cuvântul Domnului, sunt capabili să deschidă inima și mintea multora la dorința de Dumnezeu și de viață adevărată, aceea care nu are sfârșit.

„Cuvântul Domnului să se răspândească și să fie preamărit” (*2Tes* 3,1): fie ca acest *An al credinței* să facă tot mai trainic raportul cu Cristos Domnul pentru că numai în el este certitudinea pentru a privi la viitor și garanția unei iubiri autentice și durabile. Cuvintele apostolului Petru aruncă o ultimă fâșie de lumină asupra credinței: „Pentru aceasta vă bucurați, deși acum, pentru puțin timp, trebuie să vă întristați de felurite încercări pentru ca valoarea credinței voastre, mai prețioasă decât aurul pieritor, care se încearcă în foc, să fie un motiv de laudă, mărire și cinste la arătarea lui Isus Cristos. Pe el, fără să-l fi văzut, îl iubiți; fără a-l vedea, dar crezând în el, tresăriți de o bucurie negrăită și preamărită, încredințați că veți ajunge la țelul credinței voastre: mântuirea sufletelor” (*1Pt* 1,6-9). Viața creștinilor cunoaște experiența bucuriei și pe cea a suferinței. Câți sfinți au trăit singurătatea! Câți credincioși, și în zilele noastre, sunt încercați de tăcerea lui Dumnezeu în timp ce ar vrea să asculte glasul său mângâietor! Încercările vieții în timp ce permit să înțelegem misterul crucii și să participăm la suferințele lui Cristos (cf. *Col* 1,24), sunt preludiviu la bucuria și la speranța la care conduce credința: „atunci când sunt slab, atunci sunt puternic” (*2Cor* 12,10). Noi credem cu certitudine fermă că Domnul Isus a învins răul și moartea. Cu această încredere sigură ne încredințăm lui: El, prezent în mijlocul nostru, învinge puterea celui rău (cf. *Lc* 11,20) și Biserica, comunitate vizibilă a milostivirii sale, rămâne în el ca semn al reconcilierii definitive cu Tatăl.

Să încredințăm Mamei lui Dumnezeu, proclamată „fericită” pentru că „a crezut” (*Lc* 1,45), acest timp de har.

Dat la Roma, la „Sfântul Petru”, 11 octombrie din anul 2011, al șaptelea de pontificat.

Benedictus pp. XVI

Traducere de pr. Mihai PĂTRAȘCU
www.ercis.ro

Pr. Anton V. CIOBA

Provocările catehezei și grija Magisterului pentru evanghelizare și cateheză

1. Limite și piedici în desfășurarea catehezei

Problema cea mai mare pe care o întâmpinăm în activitatea noastră catehetică este cea a *limbajului* și a *semnificației* acestuia. Trebuie să reanalizăm capacitatea noastră de a prezenta mesajul creștin într-o formă inteligibilă și semnificativă pentru tinerii din ziua de astăzi. Putem constata faptul că Biserica se află într-o situație destul de incomodă deoarece modul său de a învăța Evanghelia este tot mai sărac și lipsit de calitate. Deseori limbajul său pare a nu fi înțeles de către nimeni; oamenii cărora se adresează nu mai trăiesc; întrebările la care răspunde nu le mai pune nimeni, iar problemele pe care dorește să le rezolve nu le mai are nimeni (1).

Evident că ne punem întrebarea *care sunt cauzele* problemei? De ce activitatea catehetică funcționează așa de rău sau lipsește cu desăvârșire pe alocuri? Iar răspunsul poate fi multiplu. În general acesta se ascunde în spatele culturii și a lumii de astăzi, dar a spune astfel este destul de vag. Pe de o parte primii factori responsabili ai acestui faliment sunt: lumea, societatea și schimbările masive care au avut loc și nu se mai opresc; și în mod direct sau indirect mai sunt responsabili destinatarii catehezei și anume tinerii și familiile care, pe zi ce trece, sunt mai puțin interesați de viața de credință. Pe de altă parte este responsabilă Biserica, preoții și întregul sistem de pastorație care există sau nu.

Oricum problema despre care vorbim nu este numai a catehezei, ci este mult mai amplă și complexă privind multe alte sectoare și aspecte ale pastorației Bisericii. De fapt avem de a face cu o parte/un sector din marea criză în care se află religia, Bisericile, creștinismul în complexitatea sa. Cei care au analizat această situație au descris-o astfel: *criză profundă, criză a Bisericii, adevărată catastrofă, criză a lui Dumnezeu*.

a. Într-o societate secularizată, religia este o realitate disprețuită

Dacă pentru mult timp religia și credința creștină au avut o valoare fundamentală pentru viață, astăzi acestea sunt considerate produse puțin apreciate, nesemnificative, devalorizate și „expirate” pentru multă lume. În ultima vreme s-a descoperit că este posibil să te lași de credință și să uiți de viața și practica religioasă fără a se întâmpla nimic (grav). Credința devine astfel un „ceva” de care ne putem lipsi mai ales că răspunsurile la întrebările *de ce să mai fii creștin? merită să fii creștin? este nevoie să fii creștin?* nu mai sunt destul de convingătoare mai ales în rândul tinerilor, dar nu numai. Atitudinile referitoare la această chestiune pot fi împărțite în două categorii:

- *refuzul explicit* – diferitele forme de negare a

lui Dumnezeu – ateism declarat - destul de rar întâlnită (aprox. 5%);

- *indiferența religioasă* – forma cea mai întâlnită;

b. Într-o societate pluralistă, religia este o alegere dintre multe altele

Caracteristicile societății actuale sunt pluralismul și complexitatea. Credința creștină apare astfel ca orice alt produs de/pe piață, în concurență cu o sumedenie de alternative. Alegerea credinței creștine nu este unica posibilitate și nici nu se prezintă întotdeauna ca alegerea cea mai bună pentru multă lume.

Pluralismul existent nu numai că a introdus o mare varietate de alegeri posibile chiar și în domeniul religios, dar adesea generează o situație de confuzie și nesiguranță. Ca aspect pozitiv al pluralismului este *libertatea religioasă* pe care a adus-o (2). Religia se prezintă astăzi ca un spațiu al libertății prin excelență deschizând tuturor posibilitatea, sau mai mult decât atât, nevoia și chiar dreptul de a se pune în fața alegerii unei forme religioase personalizată și liberă. (*Azi nu mai ai dreptul să întrebi pe cineva despre convingerile religioase deoarece credința este ceva personal, fiecare are dreptul la “privacy”*).

c. În fața crizei instituțiilor/bisericilor, religia devine mereu mai puțin credibilă

În situația actuală, crizele instituțiilor și ale sistemelor chiar și a celor religioase face în așa fel încât mesajul lor să devină din ce în ce mai puțin credibil. În acest sens este nevoie de un efort mai mare de a analiza și de a interpreta situația în vederea găsirii unor noi soluții sau a unor căi de rezolvare a problemelor.

2. Obiectivele și datorile catehezei

- *favorizarea convertirii și retrezirea conștiinței* – nu doar educarea la credință, dar trebuie să fie și un adevărat izvor prin ajutorul harului divin, care să deschidă inimile, convertind și pregădind sufletele pentru Cristos;

- *promovarea și întărirea vieții de credință* – datoria catehezei de a-i da tânărului posibilitatea de a trăi credința în mod explicit, lucru ce determină creșterea sa continuă. Aici se integrează maturitatea speranței și educarea la încredere în promisiunile lui Dumnezeu referitoare la mântuire;

- *favorizarea cunoștinței depline a mesajului creștin* – cateheza trebuie să conducă tânărul la o cunoștință din ce în ce mai profundă și autentică a misterului creștin. Mai are datoria de a face cunoscute documentele de credință – magisteriale sau nu, să introducă tânărul în lectura Sfintei Scripturi și la interiorizarea simbolurilor de credință.

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

Trebuie subliniată importanța maturității umane în vederea dobândirii unei maturități de credință. În cadrul catehezei fără maturitate umană nu este de conceput maturitatea credinței. De aceea trebuie scoasă în evidență așa-zisa vocație a cateheților. Fără experiență religioasă nu se poate transmite și comunica credința.

3. O privire istorică asupra mișcării catehetice moderne

În ultimul secol, cateheza a fost abordată din mai multe puncte de vedere și anume: din punct de vedere didactico-psihologic, al cunoașterii dezvoltării psihologice, al reînnoirii mișcării kerigmatice, din punct de vedere antropologic, etc. Din orice punct de vedere ar fi fost luată și privită s-a ajuns la aceeași concluzie, și anume la faptul că, cateheza de azi trebuie să acorde importanță mai mare *situației și contextului destinatarului*, pentru a putea evangheliza și a transmite credința destinatarilor în cel mai bun mod posibil. Acest lucru s-a făcut simțit mai ales în viziunea antropologică asupra catehezei ce își are originea în teologia Conciliului Vatican II.

În ceea ce privește cateheza la nivelul fiecărei națiuni/țări, trebuie subliniată strânsa legătură pe care aceasta o are cu cultura în care se desfășoară. Interesul și atenția dată dimensiunii culturale nu este un moft pe care acțiunea catehetică în ansamblul ei o are nici nu este o simplă alegere. Ținând cont de faptul că, cultura este o parte constitutivă a oricărei ființe umane, este nevoie ca fiecare persoană în parte să fie luată în considerare în cadrul culturii din care face parte. A evangheliza sau a catehiza o persoană sau un grup de persoane necesită un dialog cu elementele fundamentale ale vieții printre care se află și cultura. Doar astfel, acordând atenția cuvenită particularității fiecărei Biserici și fiecărui popor în parte se îmbogățește Biserica Universală (3).

a. Conciliul Vatican II (1962-1965)

În documentele conciliare termenul *evanghelizare* trece de la semnificația restrânsă de *anunțare a Evangheliei la necredincioși în vederea convertirii* – la semnificații mai largi, identificând evanghelizarea cu totalitatea activităților profetice ale Bisericii sau chiar cu întreaga gândire a Bisericii în ceea ce privește activitatea misionară (4).

b. Directoriul Catehetic General (DCG) (1971)

În acest document Biserica își exprimă preocuparea sa fundamentală de anunțare și promovare a credinței oamenilor societății în care trăim care este supusă unor profunde transformări socio-culturale. Directoriul recunoaște că din cauza formării culturale unii prezintă diverse dificultăți în ceea ce privește limbajul de credință, condamnat deseori pentru legătura strânsă cu formule deja depășite. De aceea cateheza trebuie să caute un limbaj religios nou, mai adecvat vieții/societății moderne care să permită credinței să-și răspândească lumina asupra realităților ce străntorează oamenii timpului nos-

tru. Acest lucru permite Evangheliei a se concretiza în anumite culturi (DCG 8).

c. Enciclica Papei Paul VI *Evanghelii Nuntiandi* (EN)(1974)

Drama epocii noastre constă în despărțirea dintre Evanghelie și cultură. Așadar trebuie făcute eforturi în vederea evanghelizării culturii sau mai bine zis a culturilor. Ele trebuie să fie reînnoite prin intermediul întâlnirii cu Vestea cea Bună. Dar acest lucru nu se va întâmpla dacă Vestea cea bună nu este proclamată (5). Această datorie de *evanghelizare a culturii* este o acțiune încredințată pastoraliei, catehezei și învățământului religios din școală.

d. Exortăția apostolică a Papei Ioan Paul II *Catechesi Tradendae* (CT) (1979)

Tema evanghelizării a fost reluată de multe ori în diverse documente scrise sau discursuri rostite în diferitele călătorii misionare făcute. El insistă tot timpul pentru inserarea Evangheliei și a credinței în cultură și în culturile despre care este vorba (6). În ceea ce privește cateheza, în exortăția sa apostolică *Catechesi Tradendae*, el propune termenul de *inculturare* descriindu-l și explicându-l. El invită întreaga Biserică să ducă puterea Evangheliei în inima culturii și a culturilor (7).

e. Directoriul General pentru Cateheză (DGC)(1997)

Acesta este cel mai recent document oficial al Bisericii în ceea ce privește atenția pentru realitățile socio-religioase diferite ale persoanelor cărora se adresează cateheza. Se subliniază importanța pe care o are contextul socio-cultural al destinatarului catehezei. Cateheții au nevoie de indicații precise, de un ghid de referință a misiunii lor, în vederea unei înculturări a credinței. La această necesitate răspunde Directoriul pe larg.

4. Posibilități pentru realizarea catehezei

Înainte de toate trebuie subliniată responsabilitatea Bisericii locale în vederea bunului mers al activității catehetice. Universalitatea Bisericii se face prezentă în fiecare Biserică locală. Fiecare Eparhie este responsabilă de cateheza făcută pe teritoriul propriu. Cuvântul lui Dumnezeu care este încredințat în primul rând episcopilor ca și urmași ai apostolilor trebuie să se întrevadă în activitatea acestora. Aceștia trebuie să asigure desfășurarea activității catehetice acordând o atenție specială mai ales situațiilor unde se întâmpină probleme. Trebuie de asemenea să se ocupe de formarea cateheților specializați și a experților prin realizarea proiectelor și planurilor pastorale.

Parohia – loc al catehezei

Parohia, fiind ambinetul prin definiție unde se naște și se crește în credință (8), are datoria de a implementa în mod direct activități catehetice, asigurând elementele indispensabile acesteia: cateheți, animatori, mijloace, structuri, și de a coordona activitatea grupu-

(continuare în pag. 10)

(urmare din pag. 9)

rilor sau mișcărilor prezente. În cadrul întregii activități catehetice, un loc important îl are cateheza tinerilor. Dacă Biserica nu se preocupă de viața acestora cu siguranță că se va ocupa societatea de ei, oferindu-le multe alte oportunități și posibilități de a petrece timpul și energia. Merită să aducem în discuție ceea ce spunea un pastor neoprotestant referitor la tineri și la raportarea acestora la Biserică sau/și la religie: „dacă Biserica nu le dă tinerilor de lucru, le dă Satana”. Evident că tonul și termenii folosiți sunt destul de înfiorători dar cam acesta este adevărul și nu trebuie să căutam mult pentru a ne convinge de acest aspect.

Dintre diversele categorii/locuri de catehizare subliniem importanța datoriei familiei de a realiza catehizarea. Părinții sunt primii învățători ai credinței în cadrul Bisericii domestice, a familiei. Aceasta trebuie să fie un loc în care Evanghelia să iradieze și să fie transmisă (9). Părinții creștini, în virtutea sacramentului căsătoriei, au o responsabilitate față de copiii lor (10). Cateheza în familie precede, însoțește și îmbogățește orice altă formă de cateheză. Văzând situația destul de gravă și criza în care se află familia în ziua

de azi, este necesar ca părinții să fie ajutați în a-și asuma rolul și datoria lor educativă fiind inserați în mod direct în comunitate.

Cateheza în familie trebuie să fie mai mult *mărturie* decât *învățământ*, mai mult *ocazională* decât *sistematică*, mai mult *permanentă* decât *structurată* în perioade (11). Există mai multe nivele de acțiune în ceea ce privește cateheza în familie și anume: mărturia de credință în viața cotidiană, citirea lecturilor sfinte, inițiere sacramentală, educație morală, inițiere în rugăciune etc.

(1) Cf. ALBERICH, E., *La catechesi oggi. Manuale di catechetica fondamentale*, ELLEDICI, Leumann (Torino), 2001, 25; (2) Cf. ALBERICH, E., *La catechesi*, 29; (3) Cf. C. MCGARRY, “Preface” în: *Inculturation: Its Meaning and Urgency*, (St. Paul Publications: Kampala 1986), 8; (4) În ceea ce privește termenul *evangelizare* în documentele conciliare de face o triplă distincție: simplă predicare misionară (AG 6,26); întregul minister al Cuvântului (LG 35,18; GS 44,13; AA 2,20), etc.; sau toată activitatea misionară a Bisericii (AG 23,6; 27,15, etc.); (5) Cf. EN 20; (6) Cf. J. J. DOYLE, “Pope John Paul II: The Gospel and Cultures” în: *Pastoral Life* 44 (1995) 11, 7-14; (7) Cf. CT 53; (8) DGC 257; (9) Cf. EN 71; (10) Cf. DGC 227; (11) Cf. DGC 255.

Prima Întâlnire Națională a Familiilor Catolice din România

În perioada 14-16 octombrie 2011, la Șumuleu Ciuc a avut loc prima Întâlnire Națională a Familiilor Catolice din România, cu scopul de a comemora 30 de ani de la promulgarea Exortăției Apostolice „Familiaris Consortio”.

Prelegerile au fost susținute de PSS Cornel Damian, cu tema „Familia resursă pentru Biserică și societate”; dr. Robert Lazu, cu tema „Biserica și criza familiei în Europa de azi”; mons. Livio Melina (Rectorul Institutului „Papa Ioan Paul al II-lea” din Roma) cu tema „Familia, drum al Bisericii în Magisterul Papei Ioan Paul al II-lea și al Papei Benedict al XVI-lea” și de prof. dr. Hose Noriega Bastos de la Institutul Papa Ioan Paul al II-lea din Roma, cu tema „Darul iubirii și edificarea vieții familiei”.

La eveniment au participat peste 50 de familii din toate eparhiile și diecezele catolice din țară. Moderatorul întâlnirii a fost părintele Fabian Măriuș din București.

Eparhia Greco-Catolică de Oradea a fost reprezentată de părintele Mihai Tegzeș, alături de cinci familii din Oradea, Zalău și Șimleu.

Biroul de presă

Intențiile apostolatului rugăciunii pentru anul 2011

NOIEMBRIE

Intenția generală: Pentru ca venerabila tradiție a Bisericilor orientale catolice să fie cunoscută și stimată ca bogăție spirituală pentru întreaga Biserică.

Intenția misionară: Pentru continentul african: să găsească țaria de a realiza drumul de reconciliere și de dreptate în Cristos, indicat de Cel de-al Doilea Sinod al Episcopilor pentru Africa.

Ioan F. POP

PERIPATETIZĂRI

Moartea nu are martori. Ea trăiește doar la viitor (neavînd prezent și nici trecut). Se hrănește matematic cu inexistența noastră.

Paradoxul societății de astăzi constă în faptul că ea tinde să-și facă din niște mitocani zei.

Cea mai mare indiferență o poți investi în aproapele.

Pornind de la om, omul poate face puține. Pornind de la divinitate, el poate face ceea ce, în calitate de om, nu credea că poate face.

Frica de moarte a dat cîteva profesii: medicina, preoția. Dar a dat și o *boală* fără leac – filosofia.

Scriu din egoismul de a nu putea fi total egoist.

Cultura nu e decît sublimul naturii.

Pot dialoga cu oamenii fără cultură, dar nu pot dialoga cu cei fără caracter. Îmi iese nerușinarea lor pe față.

Unora trebuie să le faci mereu binele pentru a scăpa de răul lor potențial.

Destinul lui Cioran, cu tot farmecul lui suicidal, pare a unui amator în comparație cu cel al lui Wittgenstein sau Kafka.

Spre deosebire de teologie, filosofia permite *ratarea*. Ba chiar o încurajează.

Cel mai mare argument că există Dumnezeu e acela că putem spune că există Dumnezeu.

Mulți scriu despre cîte un autor cu superficialitatea cu care se dărîmă o casă superbă. Apoi vorbesc cu patos în termeni de cărămidă, ciment, var...

Unii oameni ies în evidență (ca oameni) tocmai pentru că nu sînt așa ceva.

Oamenii inteligenți simt înainte să știe.

În comparație cu omul, maimuța mai are o șansă.

Mă simt tot mai mult doar un om *de rezervă*.

Filosofia aduce cea mai temeinică și argumentată formă de îndoială.

Gîndirea ne plasează automat în centrul lumii, chiar dacă acesta nu este locuit.

În poezie (wittgensteinian vorbind) nu vreau să spun, ci vreau să arăt ceea ce vreau să spun: imaginația oricărui real.

Dacă Isus Cristos ar fi fost român, creștinismul devenea un banc, o glumă.

Strict natural, moartea are *sens* doar dacă nu există viața de apoi.

Cred mai degrabă în cei care nu știu de ce și cum cred. Merg mai mult pe mîna *inspirației*...

Speranța mea se leagă de faptul că Dumnezeu nu a terminat încă lumea, că mai lucrează la om...

Campus Ecumenic

În perioada 5-7 octombrie 2011, în Italia, Loreto, a avut loc verificarea celui de-al II-lea Campus Ecumenic European al Tinerilor desfășurat în această vară, din cadrul proiectului „Da EurHope a EurHome”.

Activitatea s-a desfășurat la Centrul Ioan Paul al II-lea din Loreto, unde delegațiile participante au fost în număr de șase, dintre care amintim: delegația anglicană din Marea Britanie, delegația luterană din Suedia, delegația luterană din Danemarca, delegația catolică din Italia - Pesaro, delegația ortodoxă din România - Reșița și delegația greco-catolică din Oradea, reprezentată de Veridiana Ghiurcă și Alexandru Petricaș.

În cadrul acestei întâlniri, reprezentanții au împărtășit experiențele trăite, eventuale sugestii și concluzii, urmate de pregătirea celui de-al III-lea Campus Ecumenic, care va avea loc vara viitoare.

Momentele de spiritualitate au fost profunde, specifice confesiunilor prezente în spirit ecumenic, aflate sub îndrumarea Spiritului Sfânt.

Astfel, uniți în rugăciune și în har, am urmat cuvintele lui Isus „Unde doi sau trei se adună, în numele meu acolo sunt și Eu în mijlocul lor” (Mt 18,20).

Veridiana GHIURCĂ

Ioan DĂRĂBĂNEANU

Beiușul, micul Blaj de altădată

(I)

Un gând fugar, transformat, contrar căilor impvizibile ale spontaneității, într-o sămânță de meditație, pare să devină titlul unui articol sau, cine știe, poate a unui serial.

Totul s-a petrecut, ca urmare a citirii-cum se zice – pe nerăsaflate a unei cărți apărută în Editura Napoca Star, din Cluj, în anul 2009. Este cartea doamnei Gabriela Linul, dăruită cititorilor sub titlul „Așa au fost împărăștiați în vânt”. Un generic care împinge cititorul spre prezumții grave, cortegii funerare parcurse de valori și conștiințe naționale, lamentări și regrete neputincioase. Iată însă că, după parcurgerea primelor pagini și pe măsură ce se înaintează către pagina ultimă (pag.101) așternută trist sub titlul „Sfârșitul”, cititorul își dă seama, întărindu-și apoi din pagină în pagină, convingerea că de fapt prezumția primă nu se adevărește de loc. Împreună cu această convingere apare tentația de a elabora, pentru această carte, un post titlu: „AȘA AU FOST ADUNAȚI DIN VÂNTUL ÎMPRĂȘTIERII”, iar după ultima pagină, sufletul și spiritualitatea cititorului român greco-catolic, ortodox, dar mai ales creștin să adauge, măcar o pagină, sub genericul „SFÂRȘITUL NAȘTE ÎNCEPUTURI”.

Citind această carte am experimentat o suită-nu o serie și nici o sumă-de trăiri. O dulce nostalgie de creștin greco-catolic. O neliniștită tulburare și nedușmănoasă revoltă, dar și mândria apartenenței la națiunea română, încercată de atâtea ori de dușmăniile și avatarurile istoriei. Și nu în ultimul rând, lectura acestei cărți a însemnat pentru mine, și mult posibil, pentru toți cititorii, o incitantă provocare a intelectului și o baie de duioase aduceri aminte. Acestea și toate cele mărturisite anterior au determinat așternerea unor gânduri înslovite, în paginile revistei.

Credem că acum este momentul să ne întoarcem la titlul articolului născut în maternitatea spontaneității, zidită, ce-i drept, cu mortarul și cărămidile exercițiilor anterioare. Și tot acum „așa mă bate gândul”, cum că Beiușul a mai fost numit „micul Blaj” în publicațiile și cărțile vremurilor trecute. Un gând, cât o aripă de pasăre, fluturată pentru a ne trimite într-o plăcută planare de auto mulțumire pentru reușita întâlnire a trecutului cu prezentul, în gânduri și rostiri independente.

Citind cartea doamnei Gabriela Linul, am întâlnit și am trăit bucuria similitudinilor, între cele două cetăți ale creștinătății române unite cu Roma, ale culturii și ale luptei pentru unitatea națională: Blajul și Beiușul.

Această carte, o frescă literară, (nu știa dacă în taxonomia statisticii literare există o astfel de denumire) trimite cititorul spre o cunoaștere a trecutului Bisericii Greco-catolice, a unui centru cultural, a unor evenimente istorice, dintr-o postură ex-catedra, făcându-l

părtaș la întâlniri și fapte, prin similitudinile experiențelor personale. „Fiind băiet, păduri cutreieram” spune poetul nepereche Eminescu. Autoarea acestei cărți, prin modul în care scrie, pare a spune: „fiind bătrân, amintiri cutreieram”, îndemnând cititorul la o cutreierare dimpreună, acesta din urmă regăsindu-se în evenimente întâmplări asemănătoare, chiar dacă spațiul și timpul sunt diferite. Autorul acestor rânduri, îndrăznește o astfel de părtașenie deși vârsta nu-i permite șansa retrairii tuturor evenimentelor, deoarece acestea s-au petrecut într-un trecut îndepărtat. Bibliografia și informațiile, amintirile altora, suplinesc inconvenientul.

Beiușul poate fi metaforizat sub formula :”micul Blaj”, mai ales din perspectiva trecutului istoric, dar și prin prisma prezentului, ce-i drept, într-o mică măsură.

1. Speculații alfabetice

Nerezistând tentației jocului speculativ, și sigur, forțând nota, o să încep seria similitudinilor prin a invoca „B”-ul din toponimia celor două spații geografice. Pruncuții ajung, cu puțin efort la această a doua literă din alfabet, auzind-o pentru prima dată, în viață, în cuvinte pozitive: „bravo”, „bine”, „bun”. Blajul și apoi Beiușul au fost pentru neamul românesc, spațiul bine-lui în pământul căruia a crescut demnitatea creștină și națională, învățătura și cultura.

2. Sub acoperământul aceleași Biserici

Diminețile greco-catolicismului românesc au adăpostit evenimente ce prevesteau un destin cu multe repere comune, pentru cele două orașe ale Ardealului. În timp ce Blajul devenea centrul lumii greco-catolice din România, Beiușul trece pe lângă șansa de a deveni centru eparhial. Imediat după înființarea Eparhiei de Oradea (1777) episcopul de Blaj, Grigore Maior, propune Beiușul, pentru a deveni centru eparhial. Chiar dacă acest lucru nu s-a întâmplat, din motive nedesluite parcursul istoric al Beiușului va fi mereu cu, un pas, nu în urmă, ci în urmarea Blajului, aproape întotdeauna în același ritm, aceeași direcție și năzuință.

Blajul își adună credincioșii, preoții și ierarhii în catedrala mitropolitană „Sfânta Treime”, construită între anii 1741 și 1749.

Beiușul ține pasul (lung de 51 de ani) și astfel în anul 1800 episcopul de Oradea, Ignatie Darabant, sfințește la Beiuș, Biserica „Sfântul Mare Mucenic Demetrie”, ctitorită „cu toată cheltuiala sa” de luminatul vlădică. O biserică cunoscută, pe drept cuvânt, ca și „catedrala episcopală”, Beiușul fiind reședința de vară a episcopilor din Eparhia de Oradea.

Precum Catedrala Mitropolitană a Blajului și

(continuare în pag. 13)

(urmare din pag. 12)

„Catedrala Episcopală” a Beiușului a fost cedată de regimul bolșevico-comunist, Bisericii Ortodoxe, evoluția ulterioară a celor două lăcașuri fiind diferită. La Blaj, minți și mâini păcătoase au dat jos, de pe catedrală cele „două plăci de marmură neagră” cu înscrisurile celebre, despre care vorbește d-na Gabriela Linul: „un fragment din discursul lui Simion Bărnuțiu” (3-15 mai 1848) și un fragment din „discursul Regelui Carol al II-lea” (1937).

La Beiuș, pe frontispiciul „Catedralei Episcopale”, deasupra întăririi principale se găsește (și acum!!!) o placă de marmură neagră, de dimensiuni modeste, cu un text fundațional în limba latină. Noii „stăpâni” nu au dat jos placa dar avut grijă să o lase spoită cu humă și var, mascând-o destul de bine. În schimb placa de marmură albă, așezată deasupra intrării laterale, care atestă renovarea catedralei de către episcopul Traian Valeriu Frentiu(1928) a rămas neatinsă, mărturie lizibilă și de netăgăduit a greco-catolicismului beiușan.

După 1989 Catedrala Mitropolitană din Blaj a fost redobândită, desigur, nu cu multă și dreaptă ușurință, în timp ce la Beiuș „Catedrala Episcopală” din centrul urbei, rămâne „lăcaș interzis”, pentru Sfintele Liturghii greco-catolice. Refuzul repetat al preoților ortodocși, față de propunerea celebrărilor alternative, înaintată de partea greco-catolică, a obligat căutarea dreptății la instanțele Judecătorești, acțiune ce se află în curs de desfășurare.

De la cele două catedrale, amintite aici, ajungem firesc la „Castelul mitropolitan” din Blaj și la „Palatul episcopal” din Beiuș. „Castel”, „Palat” – două noțiuni arhitectonice cu parfum medieval, care ne trimit către imaginea unor ambiente grandioase. În fapt două clădiri, mărețe, pentru secolele trecute, astăzi măreția lor fiind evidentă prin semnificația istorică, nu prin arhitectură. Din nou suntem nevoiți să ne gândim la acel „pas” amintit, existent mereu în „dorința” Beiușului de a urma Blajul. „Castelul Mitropolitan; clădire datată din sec. XV-lea, proprietate a principilor Transilvaniei, a devenit după 1700, sediul mitropolitan, „cetate de scaun” pentru Inochentiu Micu Clain și apoi pentru alți mari prelați ai Blajului. „Palatul Episcopală” din Beiuș construit de același episcop Ignatie Dărăbant a fost refăcut după incendiul din 1875, de către Episcopul Ioan Olteanu și încă odată reconstruit, după incendiul din 1910, de către Episcopul Demetriu Radu. Devine reședința de vară a episcopilor de Oradea.

După 1948 în clădire a funcționat succesiv „Casa Pionierilor” internatul Școlii Profesionale

iar acum există Biblioteca „C-tin Pavel”, „Clubul elevilor”, capela bisericii greco-catolice, iar la subsol în pivnițele lăsate în paragină, s-au amenajat spații comerciale care au contribuit la refacerea, într-o oarecare măsură a ambientul ui, a spațiului verde, reprezentat în trecut - înainte de 1948 - de un imens parc dendrologic cu multe specii rare. Acest parc a fost defrișat fără milă, după 1950, aici ridicându-se clădirea sediului P.C.R. din raionul Beiuș, o sală de festivități și anexele „gospodăriei de partid”, astăzi cabinetele medicilor de familie.

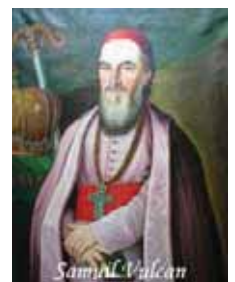
Atât la Blaj cât și în Beiuș, înainte de 1948, existau capele și biserici mai mici. La Beiuș, rămâne în memoria colectivă, bisericuță de lemn, care, după 1950 a fost demontată și strămutată, devenind biserică ortodoxă. După 1989 credincioșii greco-catolici din Beiuș, participau la Sfintele Liturghii în capela neîncăpătoare din „Palatul Episcopală”. Supuși în permanență acțiunilor de umilire și tentațiilor de „epurare confesională”, au făcut eforturi mari pentru construirea unei biserici noi, cu hramul „Sfinții Trei Ierarhi, Vasile, Grigore și Ioan”, acțiune inițiată și coordonată de părintele protopop de Beiuș pr. Ioan Mada, sprijinit în permanență de PSS Virgil Bercea.

3. Prelați, preoți, călugări – „concețâteni” de Blaj și Beiuș

Părtașenia dintre Blaj și Beiuș este întregită și de faptul că destinele unor personalități ai Bisericii Române Unite cu Roma, au fost legate de cele două spații, devenind, în paginile istoriei bisericii noastre, „concețâteni”.

Samuil Vulcan (1758-1839), s-a născut și a făcut studiile gimnaziale la Blaj. Părăsește Blajul la 28 de ani, pentru a studia filozofia la Oradea, apoi la Colegiul „Sf. Barbara” din Viena, unde își termină, în paralel, și studiile teologice. După ce trece și pe la Seminarul general din Lwow, unde devine „prefect de studii” ajunge episcop al Diecezei de Oradea. Beiușul a fost pentru Episcopul Samuil Vulcan, spațiul în care a aplicat harul său divin, profunzimea gândirii sale iluministe, înaltele valori cărturărești și

(continuare în pag. 14)

(urmare din pag. 13)

neștirbita sa dragoste față de neam și țară, prin ctitoria sa: Gimnaziul Greco-catolic în anul 1828. Se naște astfel a doua școală din Ardeal după Blaj, cu predare în limba română.

Episcopul Ioan Suciu (1907-1953). S-a născut la Blaj și tot aici își face studiile primare și secundare, cu excepția unui an (1916) când, la Beiuș, unde se refugiase părinții săi, termină studiile de clasa a IV-a. Studiile continuate la Roma sunt încununate cu doctoratul în teologie (1927-1932). Întors la Blaj, între anii 1932-1940, activează ca profesor la diferite școli. În mai 1940 este numit Episcop auxiliar de Oradea, lângă episcopul de Oradea Valeriu Traian Frențiu. Episcopul Ioan Suciu revine la Blaj în anul 1946, ca administrator Apostolic al Arhidiecezei de Alba Iulia și Făgăraș. După 1948, este arestat și moare în anul 1953 în închisoarea de la Sighetul Marmăției.

„Concetățenia” sa cu Beiușul este argumentată și de numeroasele sale vizite în Beiuș și în zonă. Astfel între 1937-1940, a condus grupuri de tineri în excursii și tabere de reculegere spirituală la Stâna de Vale și Arieșeni.

Prin 1946 (?) a susținut o serie de însuflețitoare conferințe în fața elevilor de la „Liceul Samuil Vulcan” și de la „Liceul Român Unit de fete” din Beiuș.

Episcopul Traian Frențiu (1875-1952)

A absolvit liceul la Blaj și studiile superioare teologice la Budapesta. În 1902 susține doctoratul în teologie. Episcop la Lugoj (1912-1922) și apoi episcop de Oradea din anul 1922. În Beiuș a ridicat clădirea pentru „directorul dominal”, sala de gimnastică la liceul de fete. A construit păstrăvăria de la

Finiș și Stâna de Vale. Sub înaltul său patronaj s-a sărbătorit în 1928, centenarul Liceului Samuil Vulcan. Contribuie la apariția revistei „Observatorul” la Beiuș.

Călugărul Ștef Bernard (1916-2010).

„Senior al Bisericii Blajului, Ieromonah asumptionist, profesor, părinte și îndrumător spiritual, mărturisitor al credinței Domnului”

Studiile și le face la Blaj (1930-1934), în următorul an 1934/35 îl găsim la Beiuș unde își face noviciatul, în cadrul Congregației Părinților Augustinieni Asumptioniști (AA). După terminarea studiilor de filozofie și teologice, în Franța(1935-1441) se reîntoarce în Beiuș, unde până în anul 1944 îndeplinește funcții de profesor îndrumător la Micul Seminar Arhidiecezan, precum și prefect de studii la internatul Pavelian. Între 1944 și 1948 predă limba franceză fiind în același timp duhovnicul surorilor Oblate din Beiuș. Între anii 1948-1989, cunoaște umilința și suferința prigoanei comuniste împotriva Bisericii Române Unite cu Roma, dar își continuă activitatea în clandestinitate, drept pentru care face ani grei de pușcărie între 1951-1955. După 1990 se întoarce la Blaj, devenind profesor de Teologie fundamentală, Patrologie și Pastorală la Institutul teologic Greco-Catolic din Blaj. Se dedică studiilor și operelor din domeniul teologic.

Ioan Agârbiceanu (1882-1963)

A făcut studiile la școlile Blajului, unde a fost apoi și „cancelist” al Mitropoliei. Preotul – scriitor Ioan Agârbiceanu își are numele legat de Beiuș prin inițierea unei linii editoriale intitulate „Biblioteca populară AGRU”, publicând la Beiuș zece cărți de învățătură creștină românească.

În atenția abonaților revistei *Vestitorul*

Începând cu luna viitoare, abonații noștri sunt rugați să trimită costul abonamentului pentru revistă la domnul Claudiu Bodea, Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8, 410445 - Oradea.

Tel: 0744.958.932

Sfințirea bisericii din Cehei-Pustă, Șimleu Silvaniei

Sute de credincioși, pe un timp frumos dar rece, au participat duminică, 9 octombrie 2011, la sfințirea Bisericii greco-catolice cu hramul „Sfinții Petru și Pavel” din Cehei-Pustă, județul Sălaj.

Slujba de consacrare a fost oficiată de un sobor de 29 de preoți, în frunte cu episcopul greco-catolic de Oradea, PSS Virgil Bercea. A participat și părintele Florian Gui, vicarul general al eparhiei, părintele Gheorghe Țurcaș, vicarul foraneu al Sălajului, părintele Nicolae Bodea, protopopul locului, precum și părinții protopopi Gavril Buboii, de la Oradea, Ioan Mada, de la Beiuș și Valer Părău, de la Zalău. Alături de credincioșii greco-catolici a fost și comunitatea ortodoxă din Cehei în frunte cu preotul lor precum și comunitatea baptistă din localitate. A fost prezent primarul, Septimiu Țurcaș, numeroși credincioși din județ și din afara Sălajului. Locul pe care s-a construit noua biserică a fost donat de către credinciosul Gregoriu Cherecheș în anul 2007.

În 15 aprilie 2007, Duminica Tomii, s-a făcut sfințirea locului și a pietrei de temelie de către Pr. Florian Gui, vicar general al episcopiei, Pr. Gheorghe Țurcaș, pe atunci protopop al Șimleului, împreună cu un sobor de 10 preoți. Lucrările la fundație au început în același an, credincioșii din comunitate contribuind cu multe ore de muncă, donații în bani sau obiecte religioase.

Pe 29 iunie 2010, de sărbătoarea Sfinților Petru și Pavel, fiind finalizată parțial, s-a început celebrarea Sfințelilor Liturghii în biserică.

Pentru efortul depus în slujba credincioșilor din parohie, părintele Ardelean Mircea a primit duminică, din partea PSS Virgil Bercea, crucea pectorală. În continuare a luat cuvântul pr. Mircea Ardelean, care a mulțumit Bunului Dumnezeu, care și-a revărsat din plin harul peste comunitatea din Cehei-Pustă, P.S. Virgil pentru încrederea pe care i-a acordat-o, preoților Florian Gui – vicar general; Gheorghe Țurcaș – vicar foraneu, Nicolae Bodea – protopop, care i-au stat alături, dar și tuturor celor care au contribuit la ridicarea și finalizarea construcției.

Biroul de presă

Cultură și spiritualitate în Valea lui Mihai

În orașul Valea lui Mihai, sfârșitul de săptămână 1-2 octombrie a fost unul dedicat vieții spiritual-culturale. Festivitatea, care poartă numele de „Bătuțul nucilor” a cuprins o varietate de programe: îndeletniciri gastronomice specifice Ierului, concerte de muzică religioasă și populară, activități creative pentru copii (inspirate din etnografia locală), vernisaje de cărți vechi, expoziție de tablouri, o prezentare de carte și chiar un program dedicat plăcerii lecturii. Aceste evenimente demonstrează interesul față de viața spiritual-culturală din orașul nostru, reprezentativ în această zonă, tradițional cunoscută a „Ierului”.

Parohia noastră și-a dat aportul la derularea a două evenimente: vernisajul de cărți vechi și o lectură biblică. În cadrul vernisajului organizat de muzeograful Carmen Zima și bibliotecara Szalai Ilona în incinta muzeului orașenesc am avut onoarea de a prezenta personal publicului numeros importanța unei astfel de expoziții și cărțile valoroase. Exponatele au fost aduse de localnici din bibliotecile lor personale. Printre acestea s-au remarcat: două Sfinte Scripturi ebraice - *Tanah*, publicate la Viena în 1831, respectiv la Berlin în 1867, o *Biblie* destinată enoriașilor romano-catolici maghiari apărută la Budapesta în 1896, *La Mythologie* (de René

Ménard), publicată la Paris în 1880. Printre cărțile religioase s-au expus o *Carte de rugăciune* din 1903 cu o copertă deo-

sebită, două *Catehisme* greco-catolice apărute sub grija P.S. Ioan Suci, respectiv a pr. Brânzeu la Lugoj în 1943, *Calendarul Viața Creștină* din 1941 și *Omagiul Rev. „Observatorul”* apărut la Beiuș în 1931.

În după-amiaza zilei de 2 octombrie, în biserică noastră, am răspuns căutării spirituale pornind de la o lectură biblică (Mt. 4, 1-4) pentru a dezvolta ideea: „Cuvântul Tău, izvor de viață!”. Am constatat cu plăcere prezența, în continuare, a unor creștini de altă confesiune și la programul comunitar: rozar și adorație euharistică cu muzică meditativ-religioasă.

Pr. Zorel ZIMA

A șasea ediție a Simpozionului „Școala Ardeleană”

În perioada 14-15 octombrie 2011 s-a desfășurat la sediul Bibliotecii Județene „Gheorghe Șincai” din Oradea cea de-a șasea ediție a Simpozionului „Școala Ardeleană”. Simpozionul a fost organizat de către Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică de Oradea, în colaborare cu Facultatea de Teologie Greco-Catolică din Oradea, Asociația „Episcop Vasile Aftenie”, Primăria Municipiului Oradea și Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai”.

Lucrările au debutat vineri, 14 octombrie 2011, de la ora 16:30, cu un preambul bibliofil, și anume vernisajul expoziției „Șematisme și calendare în colecțiile Bibliotecii Județene «Gheorghe Șincai» Bihor”, expoziție prezentată de către dr. Silviu Sana.

Apoi, în Sala Amfiteatru a luat cuvântul Preasfințitul Virgil Bercea, care a prezentat trei dintre cărțile lansate, și anume: Ioan. F. Pop, „Tăceri de la margine”, Cluj-Napoca, 2011 și „Poemele absenței”, Cluj-Napoca, 2011; Cornel Tatai-Baltă și Ioan Fărcaș, „Iconostasul Catedralei Greco-Catolice «Sfânta Treime» din Blaj (sec. XVIII)”, Alba Iulia, 2011; Ioan Rus, „Icoana pământului sau carte de geografie”, Blaj, 1842. Ediție îngrijită de către: dr. Florica - Elisabeta Nuțiu; dr. Elena - Doina Horhoi; pr. dr. Adrian Podar.

Au urmat o serie de conferințe la secțiunea **Repere fundamentale**:

Prof. dr. Remus Câmpeanu, „Istoriografia din România în anii 2008-2010. Contribuții bibliografice”;

Pr. dr. Mircea Remus Birtz și consilier aulic dr. Manfred Kierein, „Antecesorii și succesori apostolici ai episcopilor catolici orientali din Transilvania (1700-1800)”;

Prof. dr. Niculina Iacob și prof. dr. Ioan Chindriș, „Școala latinistă și traducerea Bibliei în limba română”;

Pr. dr. Adrian Podar, „Un studiu comparativ al literaturii canonice ortodoxe și greco-catolice din secolul al XIX-lea. Doi importanți canoniști: Andrei Șaguna și Iosif Papp-Szilágyi”.

Sâmbătă, 15 octombrie 2011, de la ora 09:30, lucrările au continuat pe secțiuni. La secțiunea **Școala Ardeleană**, moderată de conf. univ. dr. Ovidiu Ghitta, au fost prezentate următoarele lucrări:

Conf. dr. Ovidiu Ghitta, „Episcopul Grigore Maior, ctitor la Sărăuad”;

Prof. dr. Mircea Popa, „O tipăritură iluministă mai puțin cunoscută: «Cheia prieteșugului»”;

Dr. Florica-Elisabeta Nuțiu și dr. Elena-Doina Horhoi, „Marginalii la manuscrisul lui Samuil Micu: «Despre descoperirea dumnezeiască»”;

Drd. Gabriela Rus, „Conscriptio Ecclesiae Varadiense (1778). Lăcașe de cult greco-catolice”;

Prof. dr. Cornel Tatai-Baltă, „Litografiile din cartea lui Vasile Aaron, «Patima și moartea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos», Sibiu, 1829”;

Prof. dr. Ion Buzași, „Profesorul blăjean Nicolae Albu - exeget al Școlii Ardelene”;

Drd. Anca Elisabeta Tatay, „Reprezentările xilografate ale Sfântului Ioan Damaschin din Octoihurile de la Buda (1811, 1826) cu surse de inspirație din Moscova, Kiev, Râmnic și Blaj”;

Dr. Silviu Sana, „Șematisme și calendare în colecțiile Bibliotecii Județene «Gheorghe Șincai» Bihor”.

Drd. Sever Cristian Oancea, „Misiunea piaristă din Bistrița în secolul XVIII”;

Drd. Irina Iliescu, „Arta creștină și dansul. Reprezentări coregrafice în pictura bisericilor românești (secolele XIV – XVIII)”.

La secțiunea **Istoria culturii și a bisericii**, moderată de către prof. univ. dr. Remus Câmpeanu s-au prezentat următoarele materiale:

Pr. Dr. Zaharie Pinte, „Reflecții asupra statutului teologiei dogmatice și moralicești: Despre taina Euvaristiei. Blaj, 1802”;

Sidonia Puiu, „Începuturile umanismului românesc. Ioan Caioni”;

Drd. Daniel I. Iancu, „Debutul publicistic al istoricului Nicolae Densușianu. Colaborarea la revista «Familia» din Oradea.

Drd. Claudiu Călin, „Administratura Apostolică din Timișoara și episcopul dr. h. c. Augustin Pacha (1923-1930)”;

Dr. Beke Csaba, „Naționalizarea unor școli catolice din Oradea”;

Raimondo Mario Rupp, „Eparhia de Lugoj după căderea comunismului în România”;

Drd. Lavinia Buda, „Incursiuni în istoria unor practici de pietate mariană”;

Dr. Ioana Mihaela Bonda, „Sub semnul începutului. Înființarea seminarului teologic greco-catolic de la Gherla”;

Drd. Sergiu Soica, „Itinerarul elitelor Bisericii Greco-Catolice din Banat în timpul regimului comunist”;

Drd. Lucian Turcu, „Români de rangul doi? Locul Bisericii Greco-Catolice în România Mare”.

Diacon Florin JULA

Ramona BĂLUȚESCU

Un drum spre rădăcini cu profesorul Radu Deac din Târgu Mureș

Unele titluri îi onorează pe cei care le primesc, altele, în circumstanțe deosebite, aduc un plus de personalitate celor care le oferă, dată fiind legătura care se înfiripează sau se certifică, de atunci, cu recipientul titlului. Cel din urmă este și cazul onorurilor oferite duminică, 9 octombrie, profesorului Radu Deac, din Târgu Mureș, în localități din Satu Mare și Sălaj, din partea Consiliului Local Supur precum și din partea unor comunități greco-catolice din Eparhia de Oradea.

Academicianul și profesorul Radu Deac, chirurg de chirurgie cardiovasculară la Târgu-Mureș, fondator al Institutului de Boli Cardiovasculare și Transplant din Târgu Mureș, s-a născut în Zalău, în 1940, iar rădăcinile sale se află la granița județelor Satu Mare și Sălaj. Aici, în comuna Supur, unde au trăit ambele perechi de bunici ai săi, profesorul Deac a fost invitat pentru a primi titlul de cetățean de onoare. (...)

Tot profesorul Deac este și cel care, pentru o perioadă de timp, s-a implicat efectiv în managementul medical, fiind și ministru secretar de stat în domeniu (2001-2003). Dar tot la fel de important este și că cel care, azi, e considerat a fi unul dintre cei mai mari chirurghi cardiovasculari ai României ultimelor decenii nu s-a îngrijit doar de timpul alocat sieși, de slujbaș exemplar al lui Hipocrate, ci a rupt din zilele și nopțile acordate sălii de operație pentru a fi și un bun și apreciat profesor, pregătind generațiile următoare de chirurghi cardiovasculari din țară și din remarcabilul centru din Târgu Mureș.

Să nu uităm că tot el este și cel care l-a format pe chirurgul Șerban Brădișteanu, la Târgu Mureș, medic care, ulterior, după o ședere în Timișoara, unde a așezat Institutul de Boli Cardiovasculare de aici, a făcut primul transplant de inimă din România, la București, intervenție la care a participat și profesorul Radu Deac, ca, la câteva săptămâni după, să realizeze și el, la Târgu Mureș, un transplant de inimă. Ulterior profesorul Deac este cel care a realizat primul transplant de inimă din țară la copil. (...)

Trecând de transplant, o mulțime de proceduri din sala de operație cer o deosebită stăpânire, pregătire deosebită, calm, putința de a colabora eficient cu echipa - în toate acestea profesorul Deac a fondat o adevărată școală, de renume internațional, la Târgu Mureș. Și iar: ar fi putut să se limiteze la atât: chirurg, formator, profesor, ministru.

Dar mai era un vârf din cei peste de 8000 de metri ai domeniului său pe care a vrut să îl cucerească, și a făcut-o cu asupră de măsură: mai multe din valvele care s-au implantat în inimi bolnave, de-a lungul timpului, îi poartă numele, pentru că profesorul a vrut să și îmbunătățească procedurile pe care le moștenise, la rândul său, de la înaintașii săi, ajungând ceea ce s-ar chema creator în medicină, un inventator.

Pentru toate acestea și, probabil, pentru un maldăr întreg care nu și-ar putea găsi locul aici fără riscul de a transforma referatul într-un roman, profesorul Radu Deac a primit Diploma de Excelență a Colegiului Medicilor din București, Diploma de Excelență a Spitalului de Urgență București, Diploma de Excelență a Senatului Universității de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș, Ordinul Cavalerilor Legiunii Albe – Chirurgie, Constanța, Ordinul “Steaua României” în grad de Comandor, Meritul Sanitar în grad de cavaler, Premiul Academiei Române pentru cercetare și este Fellow of The European Board of Cardiothoracic Surgery, Doctor Honoris Causa al “Universității Ovidius” din Constanța și cetățean de onoare al Municipiului Târgu Mureș. Dar cred că încă e loc în palmaresul său pentru onoruri din partea celor care îi cunosc și apreciază munca”.

Adăugând la meritele profesionale ale profesorului Radu Deac faptul că s-a născut în Zalău și că bunicul său patern, Emil Deac, a fost un cunoscut și respectat protopop greco-catolic în Supuru de Sus iar celălalt bunic al său, Ioan Olteanu, a fost senator țărănist și teolog greco-catolic din Supuru de Jos, Consiliul Local Supur a acordat titlul de cetățean de onoare profesorului Radu Deac. (...)

Prima întâlnire a profesorului Radu Deac, care a avut amabilitatea și flerul de a porni pe acest drum fără multe întrebări, a avut loc la Cluj, cu comunitatea călugărițelor baziliene, unde, după discuția cu provinciala pe România, maica Valentina Hădărău, s-a născut proiectul unei colaborări în spital cu călugărițele din acest ordin. Dimineața devreme am plecat spre Zalău unde profesorul a fost întâmpinat de protopopul Valer Părău, care l-a prezentat pe profesorul Deac comunității de credincioși de aici.

Prima oprire pe teritoriul comunei Supur a fost la Biserica Ortodoxă, fost greco-catolică însă neretrocedată. Protopopul ortodox de Carei, părintele Marian Crainic, anunțase vizita profesorului Radu Deac și astfel părintele paroh Bogdan Mureșan și-a așteptat oaspetele în ornate, vorbindu-i despre comunitatea pe care

(continuare în pag. 18)

(urmare din pag. 17)

o păstorește de puțin timp precum și despre lucrările care au avut loc la biserică. La această vizită a participat și protopopul greco-catolic de Supur, părintele Vasile Goje, care ne-a fost alături pe toată durata șederii noastre în comuna Supur.

Ceremonia prin care primarul și consilierii locali au oferit profesorului Radu Deac titlul de cetățean de onoare a avut loc la primăria din Supuru de Jos. La eveniment au fost prezenți și vicepreședintele Consiliului Județean Satu Mare, Mircea Govor, consilierul județean Ioan Viman și directorul Bibliotecii Județene Satu Mare, Mircea Ardelean. Cocheta sală de ședințe a primăriei de aici s-a umplut repede, dat fiind că localnicii, nu doar consilierii locali, au lăsat toate din mână și, deși era duminică dimineața, au venit să îl cunoască pe noul lor cetățean de onoare - un gest ce dovedește creditul pe care îl are primarul de aici, Vasile Șteț, după cum remarca profesorul Deac.

Invitatul a mulțumit pentru titlul primit și a vorbit despre amintirile sale legate de locurile pe care le revădea în acea zi, de oamenii dragi din trecutul său dar și de situația medicinei de azi, de realizările românești în domeniul chirurgiei cardiovasculare și de perspectivele viitoare. De asemenea, după ce aflase deja detalii despre situația economică a comunei precum și despre proiectele primarului Vasile Șteț, profesorul Radu Deac s-a oferit să mijlocească diverse apropieri care s-ar putea dovedi benefice pentru aceste locuri. La un pahar de vorbă și de tărie, după partea oficială a ceremoniei, profesorul a spus, mai în glumă, mai în serios: "Mai bine mai vin eu pe la dumneavoastră decât dumneavoastră pe la mine" - făcând referire la meseria sa de medic.

Tot la Supuru de Jos au fost vizitate Biserica Greco-Catolică, unde părintele Marius Crișan tocmai le oferea credincioșilor prezenți predica după pericopa zilei precum și Biserica Ortodoxă, unde părintele Vasile Ghițiu a prezentat oaspetelui biserica.

A urmat întoarcerea în Supuru de Sus unde, în curtea bisericii, la mormântul fostului protopop greco-catolic Emil Deac, bunicul profesorului Radu Deac, s-a ținut un parastastas la care au participat preoții greco-catolici ai zonei precum și vicarul foraneu de Carei, părintele Radu Filip. După parastas, profesorul Ardelean și consilierul local Govor au povestit despre oamenii și întâmplările de demult ale locului. Inedit a fost momentul când o vecină a bisericii și-a prezentat, cu lacrimi în ochi, soțul drept unul dintre pacienții operați în trecut de profesorul Radu Deac, la Târgu Mureș. (...)

Ultima vizită din zona Supurului a fost la "Castelul Francezului", o clădire de o mare frumusețe, cumpărată și restaurată de către un cetățean francez.

A fost rândul Bădăcinului, după zona Supur, iar părintele Cristian Borz, preotul greco-catolic ce activează în satul lui Iuliu Maniu, a fost o gazdă desăvârșită. Tot aici profesorul Radu Deac a fost întâmpinat și de vicarul general al eparhiei orădene, părintele Florian Gui, și de protopopul de Șimleu, părintele Nicolae Bodea. În

prima parte a vizitei, părintele Cristian Borz a prezentat oaspetelui biserica sa, sfințită în vara trecută, precum și istoria locului. Profesorul a fost impresionat de frumusețea icoanelor pictate pe iconostas și s-a lansat ideea că, în timp, se va vorbi despre „Madonna de la Bădăcin”.

Apoi oaspeții și gazdele au coborât în subsolul bisericii pentru a se vizita muzeul de aici, care are o parte de etnografie, una în care se prezintă viața lui Iuliu Maniu și câteva obiecte legate de acesta precum și unele dintre realizările comunității pe care o păstorește părintele Cristian Borz.

O altă vizită în Bădăcin a fost la conacul lui Maniu, aflat într-o stare avansată de degradare. Aici s-a vorbit despre perspectivele de a se obține fonduri pentru reparații și despre posibilele destinații de viitor ale moșiei. Vizita de aici s-a încheiat la mormintele rudelor lui Maniu și la cenotaful cu numele său: „Aici trebuia să odihnească marele om politic Iuliu Maniu”. (...)

A venit rândul Șimleului în programul zilei. Aici, profesorul Radu Deac a vizitat Liceul Ioan Ossian, numit așa după cel care a fost primul director de școală românească de nivel liceal din zonă, rudă a profesorului Deac, și și-a întâlnit verișoarele, descendente ale lui Ioan Ossian. Gazda noastră a fost directorul liceului, profesorul Vasile Groza. La această vizită precum și la momentul aniversar de după au participat și vicarul foraneu de Șimleu, părintele Gheorghe Țurcaș, primarul Septimiu Țurcaș, directorul Bibliotecii Șimleu și al Casei de Cultură de aici, Dumitru Corbeanu, istoricul Silviu Sana de la Biblioteca din Oradea și părintele din Udine, Ioan Mărginean Cociș.

La dîneul oferit de protopopul Nicolae Bodea în cinstea vizitei profesorului Radu Deac, acestuia i s-a înmănat o diplomă de excelență semnată de vicarul general eparhial Florian Gui, vicarul foraneu Radu Filip și vicarul foraneu Gheorghe Țurcaș, pe care scrie: „Se acordă în semn de onoare celui care, plecat dintr-o familie greco-catolică aleasă, de la granița Sătmaului cu Sălajul, a ajuns la excelență în chirurgia cardiovasculară românească și internațională, academician profesor doctor Radu Deac, chirurg de prestigiu, inventator, șef de școală de chirurgie, fondator de institute ridicate în numele sănătății semenilor”.

De multă vreme nu am simțit o masă bună, ca cea de la sfârșitul unui lucru făcut temeinic, ca aceea: o masă între prieteni, între oameni dragi, care știi că au comune și preocupările, și dragostea față de locul în care ne aflăm, și dorința de a îl elogia pe cel care ne stătea în capul mesei. Așa că, după rugăciunea spusă de preotul cu rangul cel mai înalt de la masă, de părintele vicar general Florian Gui, prezentarea pe care am făcut-o profesorului Radu Deac a fost una adaptată zilei și fețelor bisericesti aflate în număr mare cu noi: tehnic s-ar chema o predică. (...)

Atât în cadrul discursurilor rostite cât și în timpul mai multor interviuri oferite ziariștilor prezenți la întâlniri, profesorul Radu Deac a promis că va reveni cu plăcere în locurile și la comunitățile vizitate și că va încerca să contribuie, după puterile sale, la bunăstarea lor.

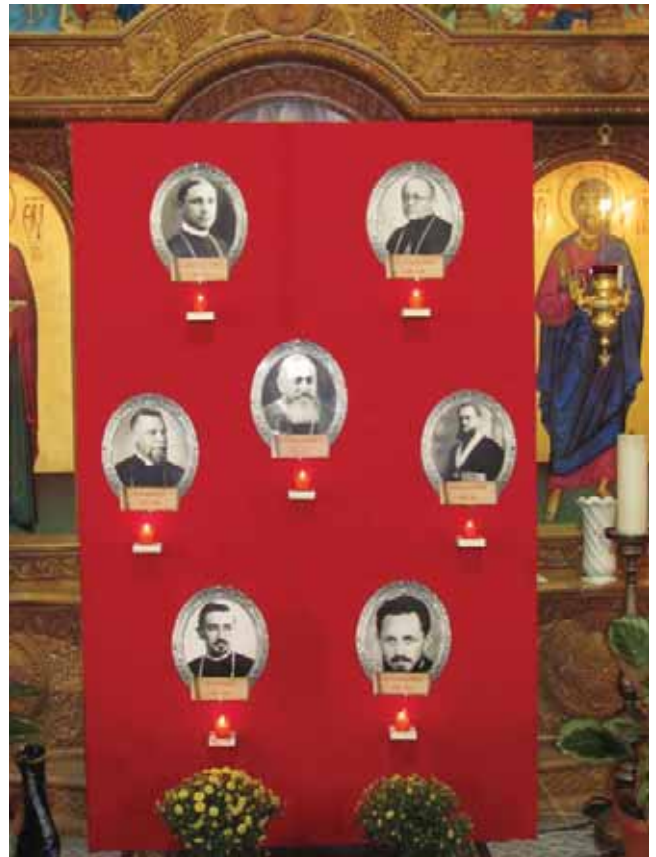
În rugăciune 24 de ore

Rugăciune continuă pentru beatificare episcopilor martiri

Biserica se ridică pe credință, iar fundația ei sunt martirii pentru credință. Acesta este motivul pentru care, preoți și credincioși se strâng înăuntrul sfintelor lăcașe pentru meditație și serii de rugăciuni dedicate martirilor bisericii.

De ani de zile în luna octombrie la Parohia greco-catolică „Sfântul Gheorghe” de pe strada Louis Pasteur se celebrează „Rozarul de 24 de ore”. În fiecare an tema de meditație și rugăciune profundă este alta, anul acesta credincioșii și păstorii lor sufletești alegând ca tema să fie Beatificarea Episcopilor Martiri. Grupuri de tineri de la Liceul Greco-Catolic „Iuliu Maniu”, de la Seminarul Teologic greco-catolic și de la diferite asociații și organizații ale cultului amintit s-au perindat de-a lungul celor 24 de ore săvârșind rugăciunile cuprinse în rozar. Cei șapte episcopi greco-catolici în memoria cărora s-au rugat orădenii sunt Valeriu Traian Frențiu, Iuliu Hossu, Alexandru Rusu, Ioan Bălan, Ioan Suci, Vasile Aftenie și Tit Liviu Chinezu. Conform biografiilor redactate de Tribunalul responsabil de canonizarea episcopilor martiri aceștia au fost arestați de regimul comunist după 1948 și încarcerați în cele mai dure închisori: Gherla, Sighetul Marmăției, Aiud. Cei care au scăpat cu viață din temniță au fost apoi obligați să viețuiască în regim de domiciliu forțat, în mănăstirile ortodoxe de la Căldărușani sau Ciorogârla. „Rugăciunile și gândurile noastre se îndreaptă spre martirii noștri, care nu și-au pierdut credința și speranța în cele mai cumplite închisori, având de înfruntat un regim fără Dumnezeu. Au murit pentru credință, iar canonizarea lor devine astfel firească, o mărturie a jertfei greco-catolicilor ardeleni”, ne-a declarat un student teolog de la seminarul „Sfinții Trei Ierarhi”.

Daniel MAN www.crisana.ro

Colectă Specială

Har și pace din partea lui Dumnezeu iar de la noi binecuvântare pentru toți cei ce aduceți daruri și faceți bine întru sfintele noastre biserici și vă aduceți aminte de cei săraci.

+ **Virgil Bercea**
Episcop

Iubiți credincioși,

La sediul asociației se prezintă un cuplu necăsătorit care solicită masă caldă. Intrând în discuție cu aceștia, am aflat că au împlinit 60 de ani, că au stat o perioadă lungă fără adăpost, dar acum au găsit o locuință părăsită, unde au făcut curățenie și speră să poată rămâne acolo pe perioada iernii. Am început oferirea mesei calde. Bărbatul, care avea meseria de zidar, lucra ocazional și primea în schimb câte o pătură, o mobilă sau un covor. Mâncarea fiind asigurată, tot ce câștiga bărbatul puneau deoparte.

După câteva săptămâni, ne-au comunicat că a apărut proprietarul locuinței care, văzând cum au curățat-o, le-a permis să stea acolo fără să plătească chirie, numai să aibă grijă de imobil. La vizita de evaluare am văzut o sărăcie absolută și o curățenie impecabilă, deși femeia avea probleme majore cu vederea din cauza diabetului.

La o lună de la începerea intervenției, femeia a depus dosarul pentru a obține pensia pentru limită de vârstă. Între timp, bărbatul lucrează ocazional și își caută de lucru în continuare. Cel mai des vine după mâncare sau îmbrăcăminte numai femeia, care abia vede, timp în care bărbatul lucrează.

După trei luni de sprijin, beneficiarii aduc înapoi bonul de masă caldă. Au primit decizia de pensionare și urmează să primească pensia. Bărbatul a fost angajat pe perioadă de probă la curățenie la blocuri.

Printr-o masă caldă oferită zilnic timp de trei luni, pe care o împărțeau să le ajungă la cele trei mese principale, am ajutat ca situația acestor două persoane să devină stabilă.

În spiritul acesta, Caritas Eparhial Oradea continuă tradiția din duminica „Samariteanului

milostiv”, zi în care se organizează în fiecare an o colectă specială cu îndemnul *Dați-le voi de mâncare*, conștiința fiind cu toții că, fără ajutorul dumneavoastră, nu vom putea asigura minimul necesar multor persoane ajunse sub pragul sărăciei.

Prin urmare, tasul din data de **13 noiembrie, 2011**, duminica „Samariteanului milostiv”, va fi predat, de fiecare parohie, asociației.

Colecta din acest an va fi destinată continuării proiectului „O masă caldă pentru cei săraci”, derulat de asociație împreună cu Surorile Misionare Franciscane ale lui Cristos, prin care 50 de persoane primesc zilnic masa de prânz.

Pr. Olimpiu Todorean
Președinte

Îi informăm pe cititorii noștri că pentru a intra în posesia abonamentului la revista *Vestitorul* este necesar ca acesta să fi achitat pe tot anul sau pe cel puțin șase luni. Abonamentul trebuie să fi plătit până cel târziu la data de **30 ianuarie 2011**. Costul unui exemplar va fi de **1,5 LEI**, cost care, pentru abonați, va rămâne același pe tot timpul anului, indiferent de eventualele modificări de preț.

Vă reamintim că modalitatea cea mai sigură de a intra în posesia revistei noastre este abonamentul.